

9. april - 50 år etter

Aftenposten
Ca. 20. februar 1990

107607

Tyske filmopptak fra okkupasjonen av Norge i 1940 blir vist på TV søndag 8. april. Da begynner den offisielle 50 årsmarkeringen. Kong Olav blir det naturlige midtpunkt og krigsveteranene æresgjester.

SYNNØVE HUSJORD

En franske, engelske og polske forsvarsminister er invitert til Narvik 26.-28. mai hvor den første allierte seier over tyskerne skal markeres.

For Kongen blir det travle dager. Hans nærvær er ønsket en rekke steder landet over. Om morgenen 9. april skal Nasjonalmonumentet på Akershus festning bekranses, og om formiddagen skal Hans Majestet til Oscarsborg med en motortorpedobåtskvadron. To timers program blir det på den ærerike festningen med veteranmønstring i sentrum. Stortingspresidenten holder hovedtalen.

Om kvelden arrangerer Regjeringen minneprogram i Konserthuset med direkte overføring i TV. Nationaltheatret er engasjert for å lage en rekke rablåer og andre kunstneriske innslag. Både Sølvguttene og Sjemannskoret bidrar.

Iy dokumentasjon

«9. april — det strategiske overfallet» heter TV-programmet som innleder 50-årsmarkeringen søndag 8. april. Forsvaret har i samarbeide med NRK skaffet helt nytt materiale som forteller om tyskernes angrep på Norge.

Fra Bundesarchiv i Koblenz har man fått filmopptak tatt av tyskerne selv under fremrykning i Gudbrandsdalen. Tyske kampflyvere filmet over Romsdal. Okkupantenes fremstøt mot Narvik langs landeveien ble også filmet. Hittil er det bare vist

still-fotos fra tyske arkiver. I TV-programmet får vi se førkrigs-fotografier tatt over Oscarsborg og Narvik da tyskerne forberedte overfallet.

Forsvarsmuseet har revidert sin basisutstilling og ønsker Kongens nærvær når en spesialutstilling av sjeldne gjenstander fra den annen verdenskrig åpnes 5. april. Et multivisjonsprogram «Kontraster 1940» vises fra 6. april i foredragssalen. Alle-rede 25. mars inviterer museet til vårens spennende søndags-arrangementer med filmer og foredrag om krigstiden. Helgen 5.-6. mai stilles militære kjørtøyer fra 1940-1945 ut i museets borggård på Akershus festning. Radiohistorisk forening oppretter forbindelse med inn- og utland med radiosett fra krigen.

8. mai gjenåpner Forsvarsmuseet Rustkammeret og Nordenfjeldske Hjemmefrontmuseum i Erkebispegården i Trondheim. Hægra festning gjenåpnes isommer.

Kong Haakon-byste

Det blir stramt program i Trysil og Elverum 10. april. Kongens NEI og Elverumsfullmakten skal minnes. Ørnulf Bast laget i sin tid bysten av kong Haakon som kong Olav nå skal avduke i Kongeparken i Nybergsund. Bysten skal plasseres på sokkel ved siden av bautaen som kong Haakon selv innviet i 1946.

Kronprinsesse Sonja er invitert til en minnehøytidelighet i Trondheim 8. april av Kvinners Frivillige Beredskap.

Arrangementet i Narvik blir tredelt. Til veteranstev-

net 28. mai ventes ca. 2000 norske og allierte veteraner, også endel pårørende. Kanskje kommer Kongen og blivåner dagens «krigsspill» med 3. bataljon/Brigaden i Nord-Norge i hovedrollen. Med helikoptre og stormbåter, støttet av kampfly og marinefartøyer skal Forsvaret vise hvordan moderne utstyrt og trenet mannskap ville ha gått frem over Rombakfjorden for å gjenerobre Narvik anno 1990. Veteranene får demonstrert en slagkraft som ikke var endel av deres virkelighet 28. mai 1940 da Narvik ble gjenerobret i de alliertes første seier over tyskerne.

Forsvarsminister Per Ditlev-Simonsen er vert under forsvarsministermøtet. Den franske, polske og engelske forsvarsminister er invitert til 50-årsmarkeringen i Narvik.

De skal blant annet 28. mai delta ved minnehøytideligheten på Bjerkvik kirkegård. Sivlilbefolkningen i Bjerkvik opplevet død og ødeleggelser under slaget om Narvik da de allierte gikk til angrep på bebyggelsen i den tro at tyskerne hadde satt seg fast der.

Institutt for forsvarsstudier arrangerer et historiesymposium under Narvikmarkeringen. Historikere fra Frankrike, Polen og Storbritannia er invitert, likeledes to vest-tyske historikere.

Fremmede fly hadde det travelt over Norge før krigsutbruddet i 1940. Her er et av fotografiene tyskerne tok av Oscarsborg festning (t.h.) (Copyright: Fjellanger Widerøe). Men til tross for all rekognosering: Den tyske krysseren Blücher kom aldri forbi Oscarsborgs kanoner (bildet under).

